

NADPOBUDLIWOŚĆ PSYCHORUCHOWA

Bibliografia w wyborze za lata 1980-2004

**Opracowała:
Danuta Bobrowska**

Suwałki 2005

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
Przedmowa	5
Wykaz skrótów w opisie bibliograficznym	5
Wykaz tytułów czasopism i ich skrótów	6
Wydawnictwa zwarte	7
Wydawnictwa ciągle	9
Adresy stron internetowych	11
Indeks autorski	12

WSTĘP

Niniejsze zestawienie bibliograficzne prezentuje literaturę fachową przeznaczoną dla nauczycieli, wychowawców oraz rodziców w celu zapoznania się lub pogłębienia wiedzy na powyższy temat.

Zarejestrowano w niej wydawnictwa zwarte i wydawnictwa ciągłe za lata 1980 - 2004 oraz adresy stron internetowych na temat ADHD wraz z adnotacją. Materiał do niniejszej bibliografii sporządzony został w oparciu o przewodnik Bibliograficzny oraz Bibliografię Zawartości Czasopism. Ponadto sporządzono opisy bibliograficzne z autopsji wykorzystując artykuły z czasopism.

Niniejsza bibliografia jest selekcyjna, specjalna, ponieważ ma ograniczony zakres, rejestruje piśmiennictwo dotyczące jednego wybranego zagadnienia.

Zasięg terytorialny ograniczono do terenu kraju. Zasięg językowy jest ograniczony do języka polskiego, zasięg formalno - wydawniczy obejmuje druki zwarte i artykuły z czasopism. Zasięg autorski jest nieograniczony.

Kompozycję bibliografii opracowano według normy:

PN-76/N-01153 - Kompozycja wydawnicza i typograficzna bibliografii specjalnych w układzie działowym lub systemowym.

Składa się na nią wstęp, przedmowa, wykaz skrótów w opisie bibliograficznym, wykaz czasopism wykorzystanych w bibliografii i ich skrótów oraz publikacji opisanych według normy:

PN-82/N-01152.01 - Opis bibliograficzny. Książki

Wykaz skrótów został opracowany według normy:

PN-85/N-01158 - Skróty wyrazów i wyrażeń w opisie bibliograficznym

Wykaz tytułów czasopism i ich skrótów zrobiono na podstawie normy:

PN-N- 01178:1994 - Zasady skracania tytułów wydawnictw ciągłych

Zrąb główny uzupełnia indeks alfabetyczny autorów, który został sporządzony zgodnie z normą :

PN-73/N- 01159 - Indeksy do bibliografii

W indeksie numer, który występuje bezpośrednio po nazwisku odsyła do pozycji w zrubie głównym.

PRZEDMOWA

Nadpobudliwość psychoruchowa, czyli zespół hiperkinetyczny jest schorzeniem mającym charakterystyczne objawy i wymagającym odpowiedniego leczenia i oddziaływań wychowawczych.

Można nadpobudliwość w dużym uproszczeniu sprowadzić do odmiennej pracy mózgu, która uniemożliwia dziecku kontrolowanie swoich zachowań, a więc kontrolowanie uwagi i ruchów.

Trzy grupy objawów są charakterystyczne dla nadpobudliwości:

- nasilenie zaburzenia uwagi, czyli niemożność jej skoncentrowania
- nadmierna impulsywność
- nadmierna ruchliwość

Rozpoznanie nadpobudliwości psychoruchowej jest trudne, ponieważ prawie całkowicie opiera się na obserwacji dziecka i doświadczeniu pedagoga lub lekarza. Nie ma żadnego badania laboratoryjnego, które potwierdziłoby takie rozpoznanie. Wykonywane badania mogą wykluczyć inne choroby, które mogą objawiać się nadpobudliwością. Największymi ekspertami są jego rodzice. Rozmowa i współpraca z rodzicami są podstawą rozpoznania, leczenia i podjęcia odpowiednich działań opiekuńczo-wychowawczych. Następnym etapem jest obserwacja zachowania dziecka przez lekarza. Niestety objawy tego zespołu są bardzo zmienne i dziecko potrafi prezentować się zupełnie odmiennie w zależności od otoczenia. Typowe objawy są silniej wyrażone, gdy żąda się od niego wysiłku umysłowego lub zachowania skupionej uwagi.

WYKAZ SKRÓTÓW W OPISIE BIBLIOGRAFICZNYM

dod. - dodatek

il. - ilustracje

nr - numer

oprac. - opracowanie

Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych - Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych

red. redaktor

rys. - rysunki

s. - strona

wyd. - wydanie

zm. - zmienione

WYKAZ TYTUŁÓW CZASOPISM I ICH SKRÓTÓW

Edukacja i Dialog

Dyrektor Szkoły

Klanza w zabawie i edukacji

Nauczanie Początkowe

Nauczyciel i Szkoła

Problemy alkoholizmu

Problemy Opiekuńczo - Wychowawcze

Problemy Poradnictwa Psychologiczno - Pedagogicznego

Przekrój

Psychologia Wychowawcza

Remedium

Warsztaty polonistyczne

Wychowanie na co dzień

Życie Szkoły - Życie Szk.

WYDAWNICTWA ZWARTE

1. DĄBROWSKA Małgorzata: Korygowanie zaburzeń zachowania dzieci nadpobudliwych psychoruchowo i agresywnych w grupie socjoterapeutycznej. - Toruń: Wydaw. Adam Marszałek, 2004. - 70 s.
2. DZIECKO z trudnościami w rozwoju / Stanisława Mihilewicz (red). - Kraków: "Impuls", 2001. - 156 s.
3. COOPER Paul: Zrozumieć dziecko z nadpobudliwością psychoruchową: poradnik dla rodziców i nauczycieli. - Warszawa: Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej, 2001. - 164 s.
4. EKIERT-GRABOWSKA Dorota: Dzieci nieakceptowane w klasie szkolnej. - Warszawa: WS i P, 1983. - 216 s.
5. HALLOWELL Edward M.: W świecie ADHD: nadpobudliwość psychoruchowa z zaburzeniami uwagi u dzieci i dorosłych. - Poznań: "Media Rodzina", 2004.-350 s.
6. HALLOWELL Edward M.: W świecie ADHD. Zaburzenia uwagi u dzieci i dorosłych. - Poznań: Wydaw. Media Rodzina, 2003. - 352 s.
7. NARTOWSKA Hanna: Dzieci nadpobudliwe psychoruchowo: zaburzenia w zachowaniu i trudności szkolne. - Warszawa : Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych, 1982. - 188 s.
8. NARTOWSKA Hanna: Wychowanie dziecka nadpobudliwego. [Książki dla rodziców]. - Warszawa: "Nasza Księgarnia", 1986. - 165 s.
9. NEUHAUS Cordula: Dziecko nadaktywne: niedobór uwagi i nadpobudliwość ruchowa u dzieci, jak pomóc? - Warszawa: "Klub dla Ciebie", 2003. - 288 s.
10. OGNIK Piotr: Nadpobudliwość psychoruchowa jako skutek uszkodzeń mózgu. - Poznań: Wydaw. Fundacji Humaniora. - 2001. - 356 s.
11. OPOLSKA TERESA, POTEPSKA Elżbieta: Dziecko nadpobudliwe: program korekcji zachowań. - Warszawa: Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej Ministerstwa Edukacji Narodowej, 1998. - 52 s.
12. PECYNA Maria Bogumiła
Rodzinne uwarunkowania zachowania dziecka w świetle psychologii klinicznej.-
Warszawa: WS i P, 1998. - 303 s.

13. PIELKOWA Józefa Anna: Poznanie uczniów nadpobudliwych i zahamowanych psychoruchowo w środowisku szkolnym. - Cieszyn: Związek Nauczycielstwa Polskiego, 1981. - 104 s.
14. PIELKOWA Józefa: Poznanie uczniów nadpobudliwych i zahamowanych psychoruchowo w środowisku szkolnym. - Cieszyn : ZNP [Związek Nauczycielstwa Polskiego], 1981. - 104 s.
15. PROBLEMY psychologiczne dzieci z zespołem nadpobudliwości psychoruchowej/ pod red. Małgorzaty Świątecznej. - Warszawa: "Emu", 2003. - 87 s.
16. PROBLEMY pedagogiki specjalnej w okresie przemian społecznych / pod red. Andrzeja Pieleckiego. - Lublin: Wydaw. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2002. - 320 s.
17. SCHÄFER Ulrike: „Dlaczego dzieci się wiercą?": zespół nadpobudliwości psychoruchowej: poradnik dla rodziców, wychowawców i nauczycieli. - Warszawa: "Erda", 2001. - 96 s.
18. SERFONTEIN Gordon: Twoje nadpobudliwe dziecko: poradnik dla rodziców. - Warszawa: Prószyński i S-ka, 1999. - 122 s.
19. WOLAŃCZYK Tomasz: Nadpobudliwość psychoruchowa u dzieci: prawie wszystko co chcielibyście wiedzieć: książka dla rodziców, nauczycieli i lekarzy. - Lublin: "BiFolium", 1999. - 172 s.
20. ŻYĆ razem z: pedagogika bliska życiu: praca zbiorowa. Cz. 1 / pod red. Andrzeja Gołębiowskiego. - Radom: Ośrodek Profilaktyki i Edukacji, 2002. - 106 s.

WYDAWNICTWA CIĄGŁE

21. DĄBROWSKA Joanna, KWIATKOWSKA Ewa: Nadpobudliwość psychoruchowa u dzieci // Wychowanie na co dzień. - 2004, nr 7/8, dod., s. VII-VIII
22. GRZYWNIAK CELESTYNA: Nadpobudliwość psychoruchowa a trudności szkolne // Życie Szk. - 2000, nr 6, s. 334-338
23. KAMIENSKA - REYMAN Jadwiga : Psychologiczna interpretacja niepokojących zachowań u dzieci w wieku przedszkolnym // Nauczyciel i Szkoła. - 2002, nr 1/2, s. 66-81
24. KRAWIEC Wiesław, SZADKOWSKA Anna: Praca z dziećmi nadpobudliwymi psychoruchowo // Problemy Opiekuńczo - Wychowawcze. - 2003, nr 2, s. 21-22
25. ŁYSAK Jan: Dzieci z symptomem ADHD // Nauczyciel i Szkoła. 2004, nr 1/2 s. 108 - 117
26. MOZALEWSKA Bożena, ZARZYCKA Dorota: Zachowanie dziecka nadpobudliwego // "Eduk. i Dialog" 2001, nr 7, s. 61-67.
27. OLESIAK Zofia: Po drugiej stronie klasy // Warsztaty Polonistyczne. - 2000, nr 4, s. 96-100
28. OSZWA Urszula: Dzieci z zaburzeniami uwagi // Remedium. - 2002, nr 4, s. 10-11
29. PATYCKA Bożena: Zespół nadpobudliwości psychoruchowej z zaburzeniami koncentracji uwagi // Życie Szk. - 2002, nr 7, s. 414 - 419
30. PERZYŃSKA Ewa: Zaburzenia koncentracji uwagi // Eduk. i Dialog. - 2002, nr 1, s. 14-18
31. PLIETH - KALINOWSKA Izabela: Och, Karolu... // Klanza w zabawie i edukacji. - 2004, nr 1, s. 8-10
32. SOBCZYŃSKA Karolina: Nadpobudliwe dziecko wyzwaniem dla oświaty i medycyny"// Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze. - 2004, nr 1, s. 57-59
33. ŚWIĘCICKA Małgorzata: Zaburzenia uwagi czy jej specyficzne strategie: z doświadczeń klinicznych w pracy z dziećmi nieuważnymi // Psychologia Wychowawcza. - 1999, nr 2, s. 160-167
34. ŚWIST Jacek: Wczesna profilaktyka // Problemy alkoholizmu. - 1999, nr 2, s. 3 - 5
35. ŚWIST Jacek: Zajęcia terapeutyczno - wychowawcze z uczniami nadpobudliwymi jako forma profilaktyki alkoholowej: informacja wstępna Jacek Świst // Problemy Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego. - 1999, nr 2, s. 71-77
36. SZCZĘSNA Maria: Dziecko nadpobudliwe w szkole // Dyrektor Szkoły. - 2003, nr 10, s. 57-58

37. SZMYD - SKÓRCZEWSKA Magdalena: Propozycja programu pracy z dziećmi nadpobudliwymi psychoruchowo oparta na doświadczeniach amerykańskich pedagogów // Nauczanie Początkowe. - 2002/2003, nr 1, s. 60-66
38. WOLAŃCZYK Tomasz: Nadpobudliwość psychoruchowa u dzieci // Edukacja i Dialog. - 2004, nr 6, s. 30-38
39. WIELOWIEJSKA - COMI Irena: Jasne zasady // Remedium. - 2002, nr 5, s. 12
40. WIELOWIEJSKA - COMI Irena: Praca z klasą wspierająca ucznia z ADHD // Remedium. - 2003, nr 9, s. 12
41. WOJCIECHOWSKI Mieczysław: Kłopotliwy uczeń // Remedium. - 2003, nr 3, s. 4-5
42. WAŻNIAK Olga: Epidemia niegrzeczności // "Przekrój". - 2003, nr 48/3049

ADRESY STRON INTERNETOWYCH O ADHD

adhd.strefa.pl/

Strona powstała z inicjatywy rodziców dzieci - pacjentów - Kliniki Psychiatrii Wieku Rozwojowego SPSK im. prof. Michałowicza Akademii Medycznej w Warszawie, w całości poświęcona zagadnieniom ADHD: opis kryteriów diagnostycznych, jak i spis adresów i telefonów instytucji służących wsparciem.

www.poradnia.cad.pl/

Jak pomóc dziecku nadpobudliwemu psychoruchowo?

www.tvp.pl/szansanazycie/dok

Opis objawów, konsekwencje psychologiczne, przyczyny nadpobudliwości.

akszeing.w.interia.pl/

Strona poświęcona tematyce związanej z nadpobudliwością psychoruchową u dzieci w wieku szkolnym. Zawiera wiele ciekawych artykułów związanych z tematyką dotyczącą ADHD jako choroby oraz zaburzenia stwierdzonego lub podejrzanego u dzieci. Zawiera także materiały do pobrania.

www.maluchy.pl/

artykuł Jagody Chmiel - psychologa Ośrodka Rodzinnej Opieki Zastępczej Towarzystwa NASZ DOM we Wrocławiu.

ipe.pl/archiwum/+/html/prace/putek/dziecko_nadpobudliwe.htm

Prelekcja dla rodziców dzieci klas IV-VI na temat "Dziecko nadpobudliwe - jak sobie poradzić".

www.odn.poznan.pl/

Zespół nadpobudliwości psychoruchowej czyli - A D H D.

www publikacje.edu.pl/

Praca w grupach jako metoda zajęć z dziećmi nadpobudliwymi psychoruchowo.

www.kochamydzieci.pl/

Refleksje dotyczące przeprowadzonych zajęć relaksacyjnych dla dzieci nadpobudliwych psychoruchowo w wieku przedszkolnym.

www.ko.olsztyn.pl/elblag/konferencja

Nadpobudliwość psychoruchowa w przedszkolu i szkole.

www.awans.net/

Społeczność rodziców wobec pomocy dziecku z ADHD. Mówimy rodzicom innych dzieci o uczniu z zespołem ADHD.

www.profesor.pl/mat/

Jak pomóc dziecku nadpobudliwemu psychoruchowo?

INDEKS AUTORSKI

COOPER Paul	3
DĄBROWSKA Joanna	21
DĄBROWSKA Małgorzata	8
EKIERT - GRAFOWSKA Dorota	4
GOŁĘBIEWSKI Andrzej	20
GRZYWNIAK Celestyna	22
HALLOWELL Edward M.	5, 6
KAMIEŃSKA - REYMAN Jadwiga	23
KRAWIEC Wiesław	24
KWIATKOWSKA Ewa	21
ŁYSAK Jan	25
MIHILEWICZ Stanisława	2
MAZALEWSKA Bożena	26
NATOWSKA Hanna	4
NARTOWSKA Hanna	8
NEUHAUS Cordula	9
OGNIK Piotr	10
OLESIAK Zofia	27
OPOLSKA Teresa	11
OSZWA Urszula	28
PATYCKA Bożena	29
PECYNA Maria Bogumiła	12
PERZYŃSKA Ewa	30
PIELECKI Andrzej	16
PIELKOWA Józefa Anna	13, 14
PLIETH - KALINOWSKA Izabela	31
POTEMPSKA Elżbieta	11
SCHÄFER, Ulrike	17
SERFONTEIN Gordon	18

SOBCZYŃSKA Karolina	32
ŚWIĘCICKA Małgorzata	15, 33
ŚWIST Jacek	34, 35
SZADKOWSKA Anna	24
SZCZĘSNA Maria	36
SZMYD - SKÓRCZEWSKA Magdalena	37
WIELOWIEJSKA - COMI Irena	39, 40
WOJCIECHOWSKI Mieczysław	41
WOLAŃCZYK Tomasz	19, 38
WOŹNIAK Olga	42
ZARZYCKA Dorota	26